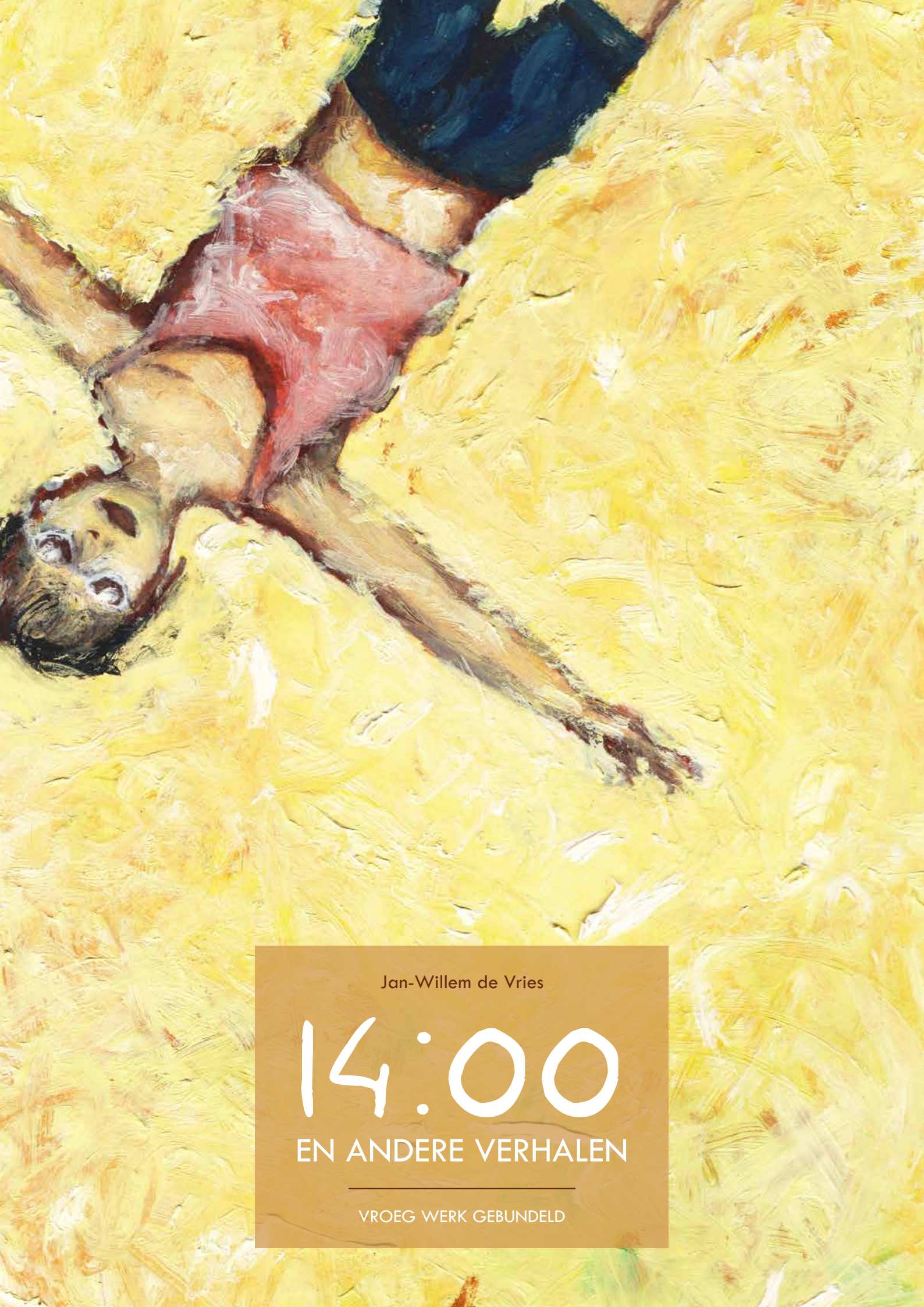

Jan-Willem de Vries

14:00

EN ANDERE VERHALEN

VROEG WERK GEBUNDELD

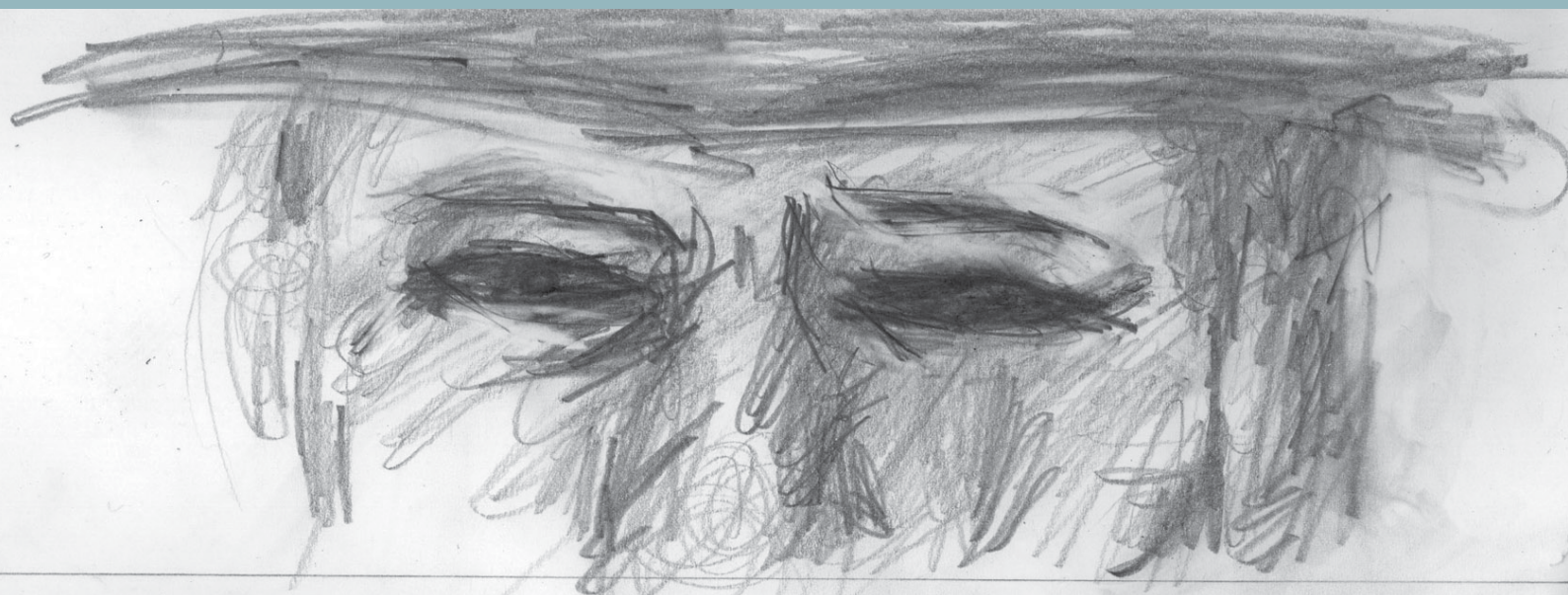

Jan-Willem de Vries

14:00

EN ANDERE VERHALEN

VROEG WERK GEBUNDELD

14:00 en andere verhalen, vroeg werk gebundeld
2021 Jan-Willem de Vries

Creative Commons

Dit boekje en de verhalen die erin zijn opgenomen
mogen in ongewijzigde staat vrij worden gebruikt
en gedistribueerd op voorwaarde van naamsver-
melding van de maker.

www.janwillemdevries.nl

Inleiding

14:00

Gepubliceerd in *Gr'nn* #7, 1999

Marcel

Gepubliceerd in *Gr'nn* #5, 1999

Ufo

Gepubliceerd in *Gr'nn* #6, 1999

Blues

Gepubliceerd in *Gr'nn* #11, 2001
en in *Gr'omnibus*, Uitgeverij Sherpa 2006

L

Gepubliceerd in *Gr'nn* #12, 2001

Dominique

Gepubliceerd in *Comix 2000*, Uitgeverij L'Association, 1999

Evolukie van een schilderij

Schetsversie, niet gepubliceerd, ca. 2002

Bijlagen

Inleiding

Eigenlijk geloof ik niet zo in korte verhalen. In langere verhalen kan je personages beter uitwerken, je kan verrassende wendingen stoppen, je kan een wereld tot leven wekken en je kan beter naar een climax toewerken.

Waarom heb ik de korte verhalen in deze bundel dan gemaakt? Dat heeft veel te maken met het zoeken naar een plekje in de Nederlandse stripwereld omstreeks het jaar 2000.

In 1997 studeerde ik af aan de kunstacademie in Groningen. Vier jaar eerder had ik bewust gekozen voor de richting 'illustratie'. Dat lag het dichtst bij mijn twee grootste interesses: strips en tekenfilms.

Beide worden vaak geassocieerd met humor en avontuur. Ook in mijn eigen strips draaide het daar om. Dat een stripverhaal ook serieus van aard kon zijn had ik toen nog niet ontdekt. De term 'graphic novel' heb ik tijdens mijn kunstacademiejaren ook nooit gehoord. Ze waren er natuurlijk wel, maar de grote waardering zou pas na het millennium komen. Incidenteel bracht een medestudent wel eens een stripboek mee waarin de maker probeerde een diepere laag te stoppen, maar dat waren vaak experimentele werkjes voor een klein publiek. En er was zo weinig diversiteit dat het een toevalstreffer was geweest als mijn belevingswereld meteen aansluiting vond bij die paar boekjes die ons illustratieklasje bereikten.

Ik was ook zeker geen alleseter op cultureel gebied. Toen ik in 1993 aan de kunstacademie begon bestond mijn wereld uit Disney, Disney en nog meer Disney. En dat is eigenlijk een *understatement*. Niet alleen de tekenfilms, maar ook de meest

obscure speelfilms uit de jaren '60 en '70, tot de slechtste aan toe, wilde ik gezien hebben.

Ik had een abonnement op weekblad *Donald Duck* en bij een vriendje las ik soms de *Eppo*. Naast Disneyfilms zag ik ook nog wel eens iets van Steven Spielberg, maar dat was het wel ongeveer.

Die invloeden nam ik mee in mijn eigen werk. Vanaf mijn zevende tekende ik strips, wanneer ik maar kon. Mijn dagen waren gevuld met avonturen en grapjes.

Dat gaf altijd voldoening, maar eind 1993 vond er een behoorlijke aardverschuiving plaats in mijn interessegebieden.

Toen zag ik de film *Short Cuts* van de Amerikaanse regisseur Robert Altman. De film volgt de levens van 22 inwoners van Los Angeles. De fantasiewerelden van Disney en Spielberg waren leuk, maar deze film schuurde akelig dicht langs de werkelijkheid en dat was minstens zo fascinerend! Geen avonturen in exotische oorden, spannende actiescènes of pratende beesten. Voor het eerst zag ik hoe fascinerend menselijk gedrag was en hoe dit een film kon dragen.

Het was alsof ik in een keer met beide benen op de grond werd gezet! In de echte wereld, en volwassener dan voorheen.

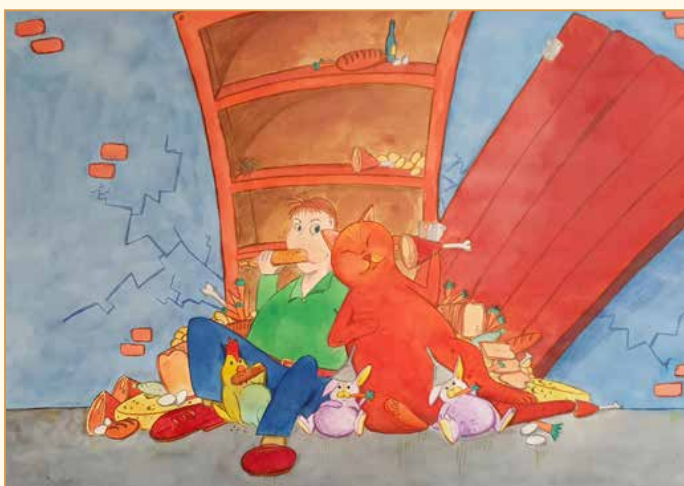
Mijn interesse was gewekt. Voorlopig ging mijn belangstelling vooral uit naar films die iets van de werkelijkheid wisten te vangen. Mijn nieuwe helden waren regisseurs als Altman, Stanley Kubrick en John Sayles.

Ik bleef intussen luchtige illustraties en gagstrips maken. Dat was vertrouwd en daar was ook niets mis mee. Maar intussen drongen zich ook andere verhalen aan mij op. Soms zag ik ze duidelijk als stripverhaal voor me en soms als een film. Deze verhalen waren serieuzer van aard en de hoofdrolspelers waren realistische personen. Als ik die verhalen wilde verstrippen zou ik mijn tekenvaardigheden flink moeten verbeteren, terwijl ik bovendien geen idee had of er een markt was voor dit soort verhalen.

Ik studeerde in 1997 af met het stripverhaal *Brug*, over een man die bang is voor bruggen. Hij kan niet begrijpen dat mensen in staat zijn om bruggen te bouwen en vindt het daarom doodeng om ze te betreden. Tijdens een vakantie met zijn gezin probeert hij zijn angst (tevergeefs) te overwinnen.

Het was een vrij zwaar verhaal en waarschijnlijk niet direct wat mijn docenten van mij hadden verwacht. Zelf wist ik ook niet exact wat ik ermee wilde zeggen, maar ik herkende iets van mijn eigen verwondering over het leven in de angsten van

Illustratie naar aanleiding van het lied *Land van Maas en Waal* van Boudewijn de Groot. Opdracht bij tekenlessen op de HAVO (1990).

de hoofdpersoon. Mijn docenten zagen het liefst dat ik een verklaring aanleverde voor die angsten, maar dat was nou net niet mijn bedoeling.

Alsof het inhoudelijk al niet moeilijk genoeg was besloot ik ook nog om alle plaatjes te schilderen, wat het geheel nog serieuzer maakte. Maar ook sfeervol. En ondanks de nog rammelende anatomie van de figuren was ik toch iets op het spoor.

Tijdens de eindexamenexpositie werd ik benaderd door Edmond Spierts, de oprichter van het stripblad *Gr'nn*. Hij vond mijn geschilderde pagina's interessant en vroeg of ik korte verhalen wilde maken voor *Gr'nn*. Het was één van de eerste keren dat iemand met kennis van strips interesse toonde in mijn werk. Dat maakte indruk en ik wilde dus graag iets maken voor het blad!

Gr'nn verscheen om de zes maanden en elke editie had een speciaal thema. Het was geen verplichting, maar deelnemende tekenaars werden toch wel door Edmond aangemoedigd om een verhaal te maken binnen dat thema.

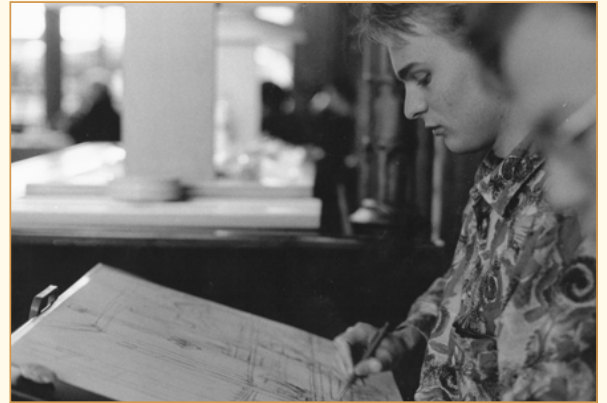
Eigenlijk wilde ik lange verhalen maken. Korte verhalen leenden zich voor een grapje, een kleine verrassing of op zijn best voor een poëtische gedachtegang. En daar had ik nu ook niet bepaald veel van.

Maar *Gr'nn* leek een prima opstapje. In mijn korte bijdragen kon ik misschien een beetje laten zien wat ik kon. Het resultaat was een reeks geschilderde verhaaltjes die qua inhoud vaak luchtig en humoristisch zijn. Maar ook de karakters van de hoofdpersonen spelen hier vaak een belangrijke rol.

Ik hoopte dat deze korte verhalen de opmaat konden zijn naar iets groters. Als ik nog wat beter leerde tekenen en de discipline had om een lang verhaal te maken, dan kon ik op een dag misschien leven van strips. Maar ik besepte wel dat mijn smaak was veranderd. En hoeveel overlevingskansen had ik wanneer ik iets anders wilde maken dan Donald Duck of Kuifje? De geluiden die ik destijds om me heen hoorde waren niet positief.

Dankzij *Gr'nn* maakten inderdaad meer mensen kennis met mijn werk, maar ik had nog altijd geen benul van de markt voor experimenteler of serieuzer werk.

Misschien was het slim om er toch een avontuurlijk element in te stoppen. Daarom werkte ik van 2002 tot en met 2006 aan de Engelstalige strip *Truth or Dare, the Jimmie Angel Story*, het waargebeurde verhaal van de piloot die de hoogste waterval ter wereld ontdekte in Venezuela. Dat leek me een zinvol stripproject omdat er vrij weinig informatie over hem bekend

Van boven naar beneden:

Vroeg stripwerk, gemaakt op 15-jarige leeftijd (1990).

Het eerste jaar op de kunstacademie. Mensen en interieurs tekenen in de stationsrestauratie.

Illustratie naar aanleiding van het verhaal *Alice in Wonderland* (opdracht in het derde jaar van de kunstacademie).

Illustratie naar aanleiding van het boek *De meester zoent met de juf* van Henk Hokke (opdracht in het derde jaar van de kunstacademie).

was. In 2011 bracht ik het verhaal uit in eigen beheer. Webwinkel Amazon boodt daar toen als een van de eersten goede mogelijkheden voor.

Tijdens het maken van dit verhaal deed ik een belangrijke ontdekking. Ik beleefde nauwelijks plezier aan het tekenen en schilderen zelf. Het draaide voor mij om het resultaat, om het verhaal dat ik wilde vertellen. Dat was de drijfveer om door de zure appel heen te bijten. Op beurzen zag ik hoe sommige collega's altijd zaten te tekenen, dummy's vol. Ik was toch anders. Ik wilde wel vertellen met plaatjes, maar ik was eigenlijk geen tekenaar.

Dat is natuurlijk een rare ontdekking voor iemand die van jongs af aan altijd getekend heeft. Tijdens de HAVO rafelde ik mijn huiswerk zo snel mogelijk af zodat ik weer strips kon maken. En ik had met veel plezier de kunstacademie doorlopen. Nooit kwam de gedachte bij me op dat ik misschien meer een verteller was en minder een tekenaar. Nu drong tot me door dat ik vooral plezier beleefde aan het construeren van verhalen: het opzetten van een plot, het bedenken van personages en het verdelen van scènes over de pagina's.

Ik was ook socialer dan ik altijd dacht. De gedachte om mijn leven lang alleen achter een bureau te slijten stond me tegen. Daarom was ik in 1999 begonnen met een parttime baan in de boekwinkel. En toen in 2004 het Nederlands Stripmuseum opende in Groningen werd ik tot mijn verrassing een van de gelukkigen die er mochten gaan werken. In deze fascinerende omgeving ontdekte ik meer over strips en stripgeschiedenis. Zo ontdekte ik bijvoorbeeld dat stripmaker Marten Toonder decennialang tekenfilms produceerde, maar dat hier nooit een goed boek over was verschenen. En omdat ik tijdens het maken van een expositie zeldzame foto's en tekeningen in handen kreeg van die films begon ik met de gedachte te spelen om daar zelf over te gaan schrijven. Dat idee moest wel even rijpen, omdat het schrijven van secundaire literatuur toch wel iets anders is dan het zelf maken van stripverhalen. Maar het besef dat die tekenfilmproductie moest worden beschreven werd steeds sterker. Deze geschiedenis was een groot gapend gat op de boekenplank!

De Toonder animatiefilms verscheen in 2012 bij uitgeverij Silvester. Natuurlijk was dit onderwerp niet het enige hiaat in onze strip- en animatiehistorie. Ik legde me daarom nog meer toe op het schrijven van secundaire literatuur.

Maar via *De Toonder animatiefilms* ben ik ook weer begonnen met het schrijven van stripscenario's. Uitgeverij Silvester vroeg mij of ik een scenario kon schrijven voor de verstripping van het leven van Nederlands grootste volkszanger André Hazes. De belangrijkste aanleiding was het feit dat ik ervaring had met research. Maar alle informatie moest vervolgens zorgvuldig worden opgedeeld in plaatjes en teksten. Yes!

Het beste van alles was dat ik niet zelf hoefde te tekenen. Daar was Ben Westervoorde voor aangetrokken. Ik mocht de scenario-puzzel maken en omdat het een biografie was speelde menselijk gedrag een hele grote rol. Ik had tot dat moment weinig naar Hazes geluisterd, maar toch was dit echt een project voor mij.

Hazes werd geen Disneystrip en is ook geen *Eppo*-avontuur. Het is een *graphic novel*, een stripvorm die inmiddels wereldwijd is omarmd. Het smaakt naar meer en er lijkt zelfs een kleine markt voor!

Terug naar de verhaaltjes in deze bundel. Voor *Gr'nn* en Edmond deed ik graag mijn best, maar zoals gezegd geloofde ik eigenlijk niet in korte verhalen. Ik vind ze moeilijker om te bedenken en ik denk ook dat de lezer ze vaak snel weer is vergeten.

Bij het herlezen vind ik vooral de schilderachtige plaatjes leuk om te zien. Ook al zijn ze niet perfect, er is iets van een belofte zichtbaar. Een belofte die een andere stripmaker misschien had waargemaakt. Eén die echt plezier beleeft aan het tekenen en schilderen.

Tenslotte nog iets over de opmerkelijke lay-out van deze pagina's. De plaatjes zijn minder strak gerangschikt dan de meeste stripverhalen. Deze aanpak ontstond op de kunstacademie.

Tijdens de productie van mijn afstudeerverhaal *Brug* maakte ik elk plaatje afzonderlijk, knipte ze uit en plakte ze op een groot vel. Daaroverheen legde ik een wit vel papier met uitgesneden venstertjes om ervoor te zorgen dat er een nette strippagina ontstond met witruimtes tussen de plaatjes. Toen ik dit vel per ongeluk een keer oplichtte zaten mijn docenten meteen rechtop! Het onderliggende papier met ietwat slordig gerangschikte plaatjes, zonder hokjes, vonden ze geweldig. Die spontaniteit moest ik vooral in mijn werk houden. Omdat medestudenten die mening leken te delen ben ik dat maar gaan doen.

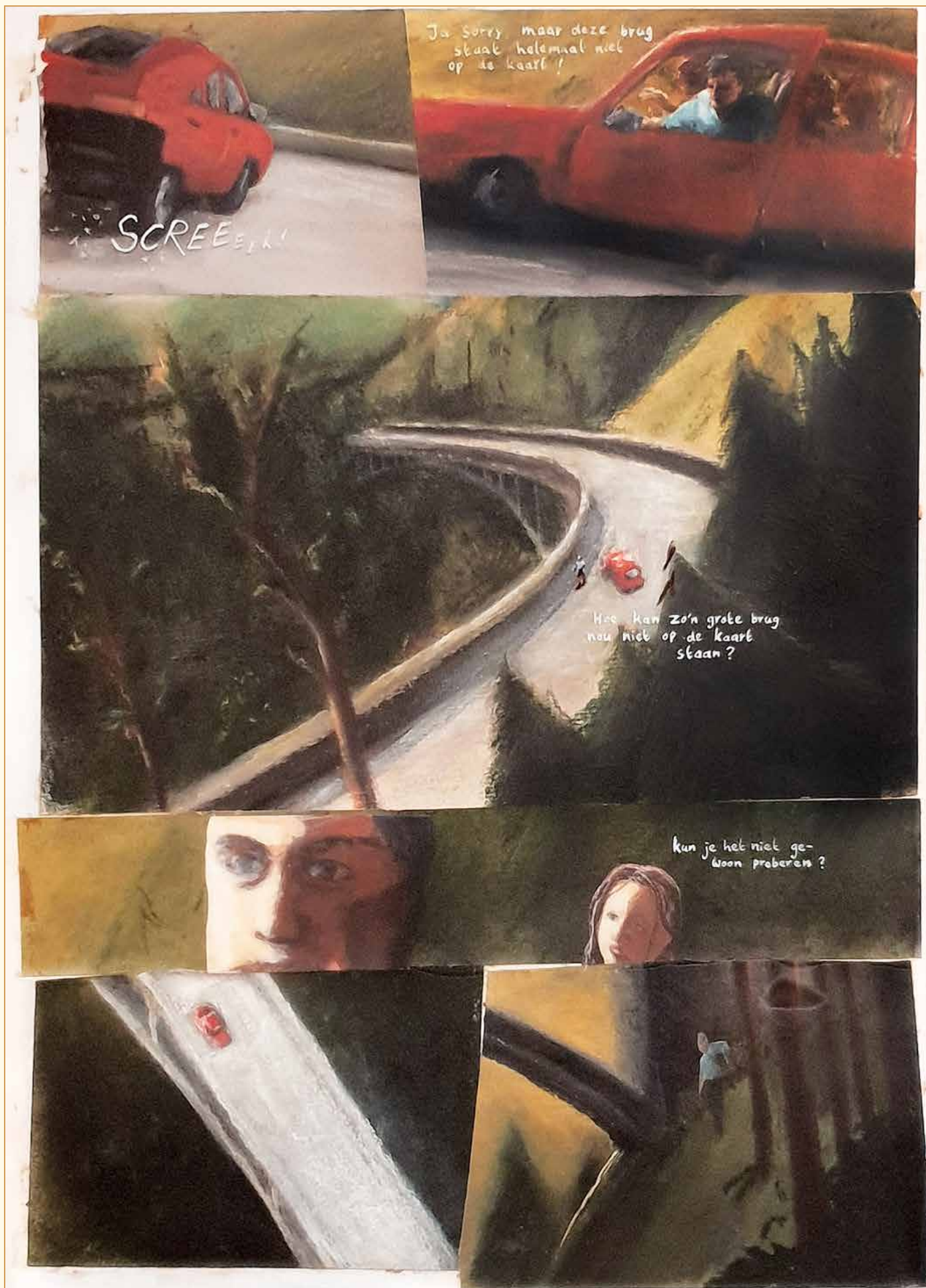
Ook de korte verhalen voor *Gr'nn* maakte ik volgens die formule. Elk plaatje werd geschilderd en ietwat spontaan op de pagina's gedeponed. Die aanpak probeerde ik vast te houden toen ik vanaf eind 1999 de plaatjes bij elkaar bracht in de computer. Hier en daar heeft het wel wat, maar als ik er nu naar kijk vraag ik me af of het echt nodig was.

Er is in de afgelopen 20 jaar veel veranderd. In de jaren negentig was de kans klein dat je als Nederlandse tekenaar je werk verkocht kreeg in het buitenland. Vooral de zo belangrijke Franse markt was toen voor de meesten van ons gesloten. Nu biedt het buitenland juist mogelijkheden. En steeds meer Nederlandse stripmakers opereren succesvol internationaal. Daarnaast is de Nederlandse stripwereld kleiner, maar wel rijker en gevarieerder geworden. De belangrijkste gaten in de secundaire literatuur zijn ook eindelijk gedicht. Niet alleen door ondergetekende, maar ook door andere schrijvers.

Ik mis ze dan ook niet, de jaren negentig en mijn eerste onzekere schreden in de stripwereld. Maar even terugblikken, dat vind ik nou toevallig wel leuk.

Jan-Willem de Vries

januari 2021

Pagina uit het afstudeerverhaal *Brug* (1997). De teksten zijn met witte verf geschreven op een doorzichtige sheet die over de plaatjes werd gelegd. Aanvankelijk lag er ook een wit vel papier overheen waarop keurig voor elk plaatje een kader was uitgesneden. Maar op aanraden van mijn docenten werden de pagina's uiteindelijk op deze rauwere manier gepresenteerd.

14:00

14:00 speelt zich af op een grasveldje dat echt bestaat. Het beeld in het verhaaltje staat op het Emmaplein in Groningen. Ik zag het vaak als ik bij de bushalte aan de overkant stond te wachten. Het beeld heet Zittende jongeling (1960) en is gemaakt door Frederik Engel Jeltsema.

Techniek: olieverf.

Marcel

Marcel is een goed voorbeeld van een aanpak die ik handig vond voor een kort verhaal: begin met een absurd gegeven en probeer het vervolgens geloofwaardig te maken. Dit verhaal begint met een jonge vrouw die in een keurig mantelpakje gaat vissen tijdens haar pauze.

Techniek: pastelkrijt en acrylverf.

Ufo

Ufo was een satirisch verhaaltje over een hufter en twee aliens. Gemaakt voor het sciencefiction-nummer van *Gr'nn*.

Techniek: pastelkrijt en acrylverf.

Blues

Blues gaat over het belang van muziek in een mensenleven. Gemaakt voor het muzieknummer van *Gr'nn*.

Techniek: pastelkrijt en acrylverf.

L

L speelt zich af bij de ingang van het Noorderplantsoen aan de Wilhelminakade in Groningen. Toen ik het tekende woonde ik vlakbij, aan de Prinsesseweg.

Techniek: pastelkrijt en acrylverf.

Dominique

Dominique is een soort puzzeltje voor de lezer. Leest hij een ontroerend verhaal over iemand die op zoek is naar zijn verloren liefde, of toch niet? Ik maakte dit verhaal als inzending voor het Millenniumstripboek *Comix 2000* (1999). De inzendingen moesten iets zeggen over de wereld rond het jaar 2000. Ik koos voor een verhaaltje dat de grens opzocht tussen een oude, natuurlijke wereld en de moderne wereld.

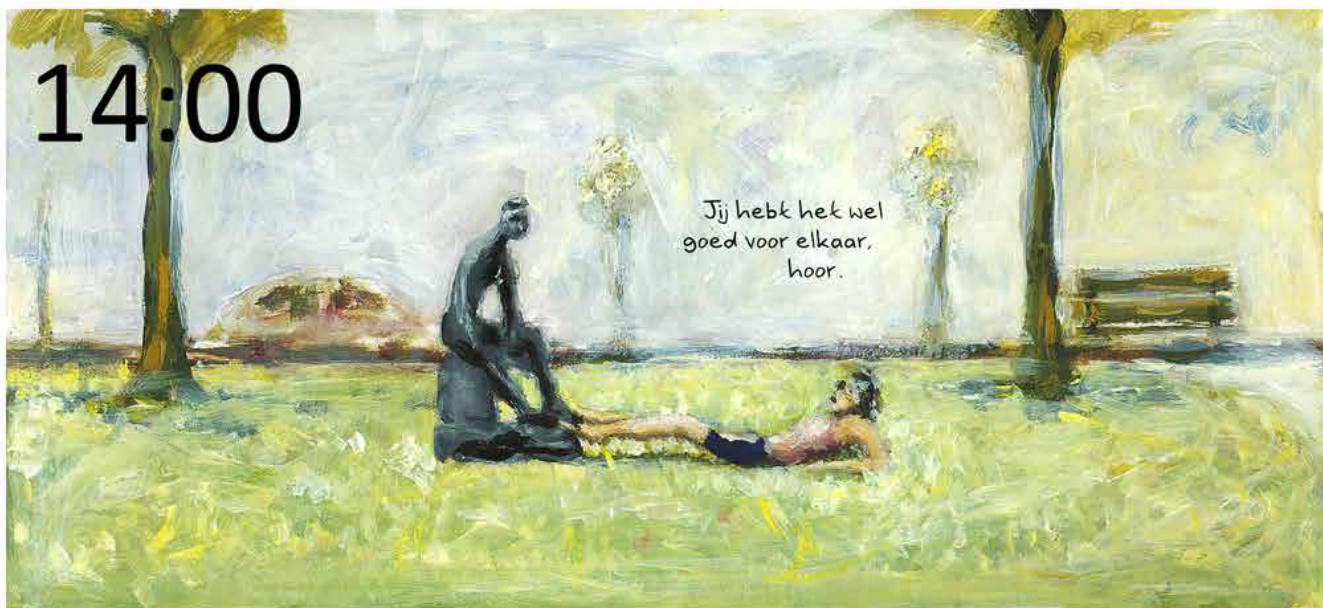
Techniek: pastelkrijt en acrylverf.

Evolukie van een schilderij

Evolutie van een schilderij bleef steken in de schetsfase, maar bevat toch een leuke gedachtegang. Ik vind evolutie in de eerste instantie een wonder, en pas daarna een logische verklaring voor onze aanwezigheid op deze planeet. Maar hoe leg ik mijn standpunt uit aan mensen die dat wonder vanzelfsprekend vinden? Volgens mij lukt me dat aardig in dit verhaaltje.

Misschien is het lastig om door de schetsen heen te kijken. Dit verhaaltje speelt zich af in een museum en de hoofdpersoon praat tegen een medewerkster van dat museum.

14:00

Dat lijkt mij ook wel wat.

Gewoon niets
te hoeven doen.

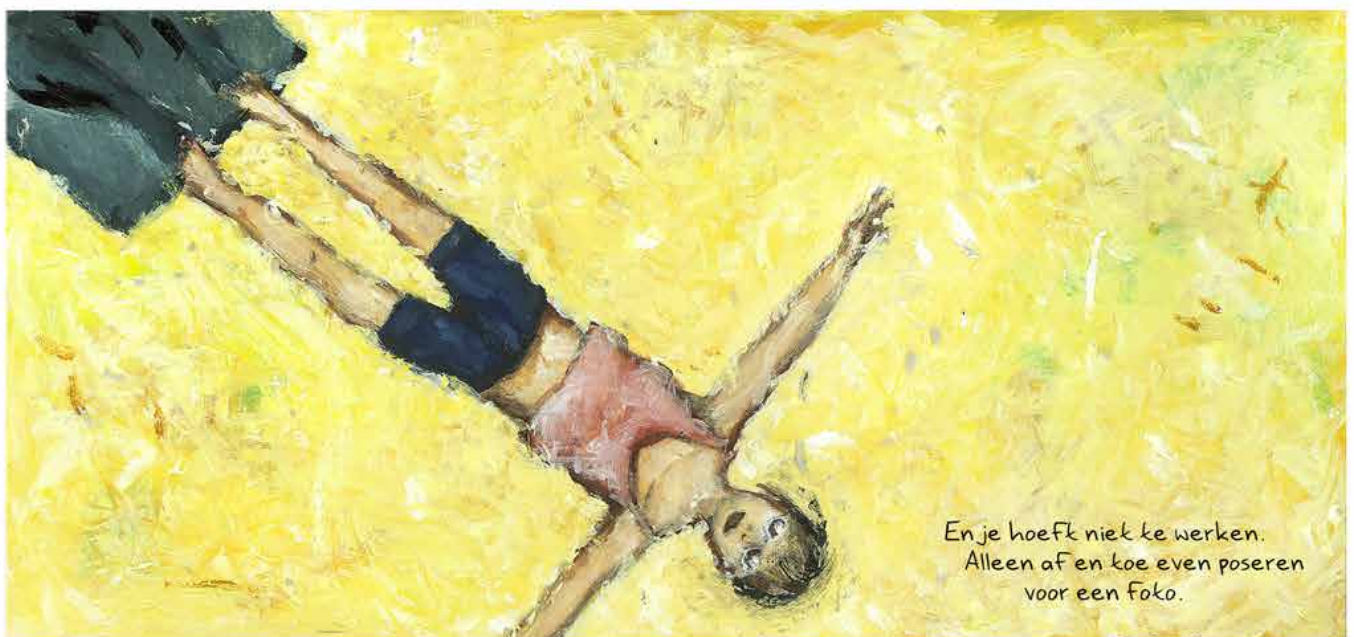
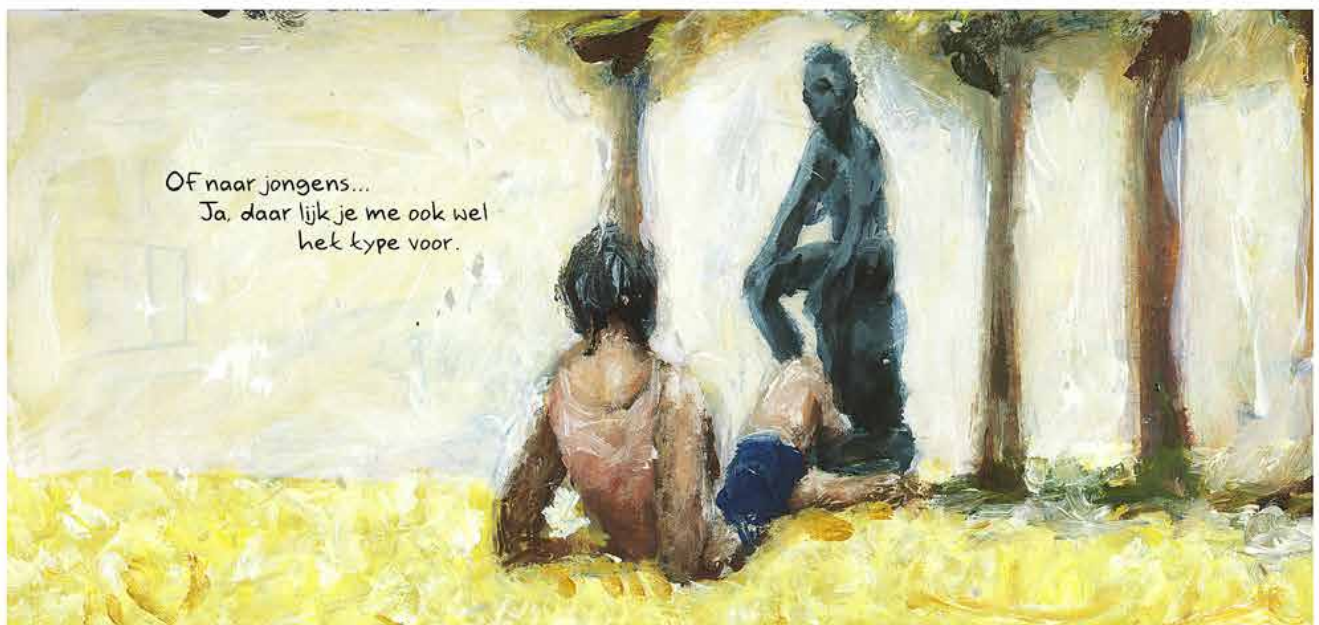
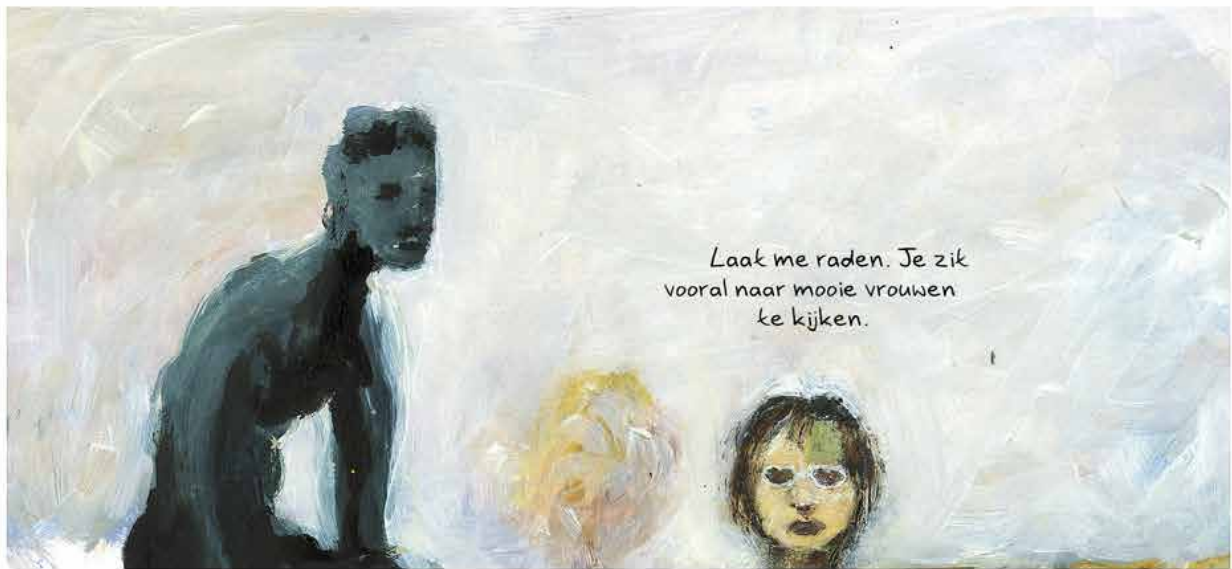
Alleen een beetje kijken naar
de mensen die voorbijkomen.

Je zit vanbinnen vast stiekem
te lachen als je al die drukke
types ziek lopen.

Jij hoeft niks.

En je hoeft met niemand
rekening te houden...

MARCEL

door:
Jan-Willem

Vrrrooem!

Oh
Goedemiddag!

dag

Waar
aakt u op?

Baars...

En Wat voor aas gebruikt u?

Worm'n...

Ik heb Vroeger ook Veel
met Wormen geviskt...

Maar ik heb vanmiddag
nog twee vergaderingen...

Dus ik probeer m'n handen
een beetje Schoon te
houden...

Ik heb
hier heel
veel geviskt!

Elke Zaterdag Waren
we de hele dag bij het
Waker!

Vissen, Varen...

Je had m'n kleren
aan het eind van de dag moeten zien!

Ik moest voor m'n vriendin
altijd de Worm aan het
haakje doen!

Ze was bang dat
'ie beet...

We gingen ook Vaak
vlotje Varen...

...met Marcel

Stiekem het meer op!

Marcel wilde later
ook gaan Varen...

alle uithoeken van de
wereld zien...

Ufo

door:
Jan-Willem

Skelletje
sukkels!

Hawr...

WAT?!?

Waar zijn we jongens?!
Is dit de aarde wel?

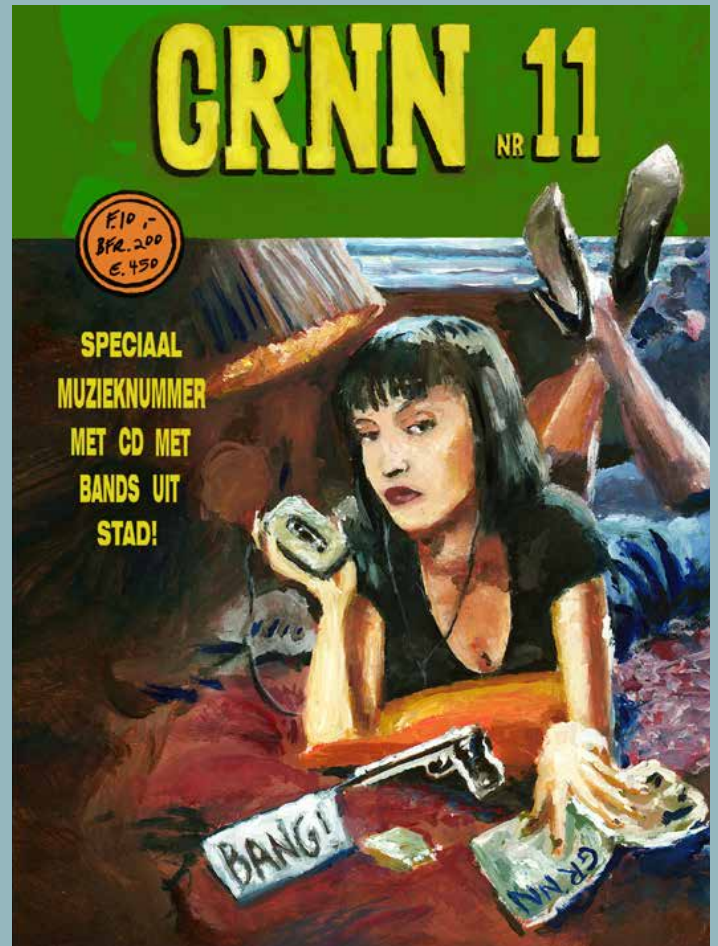
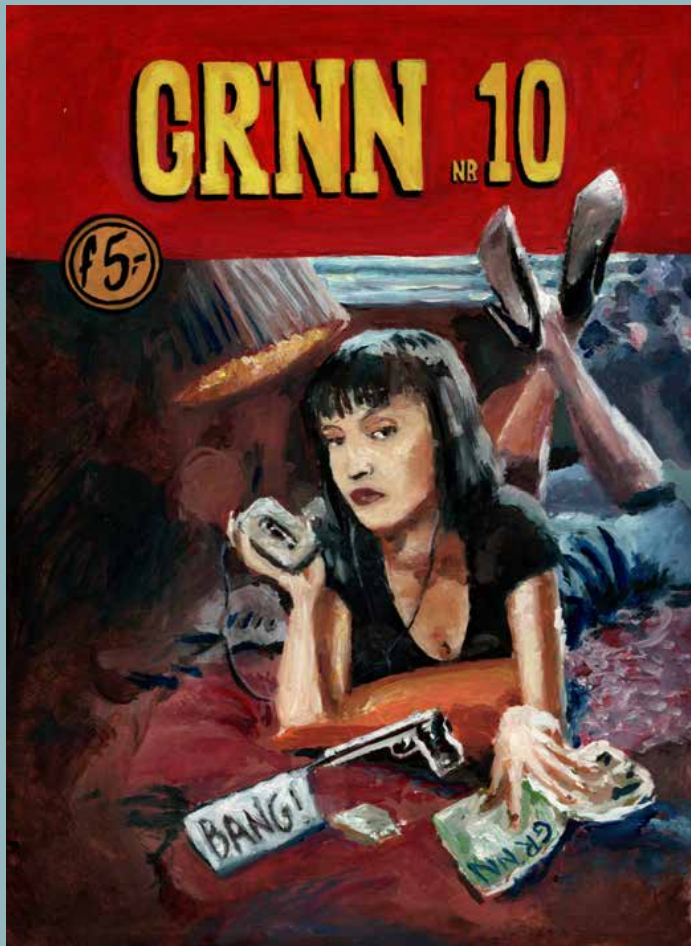
Hee!

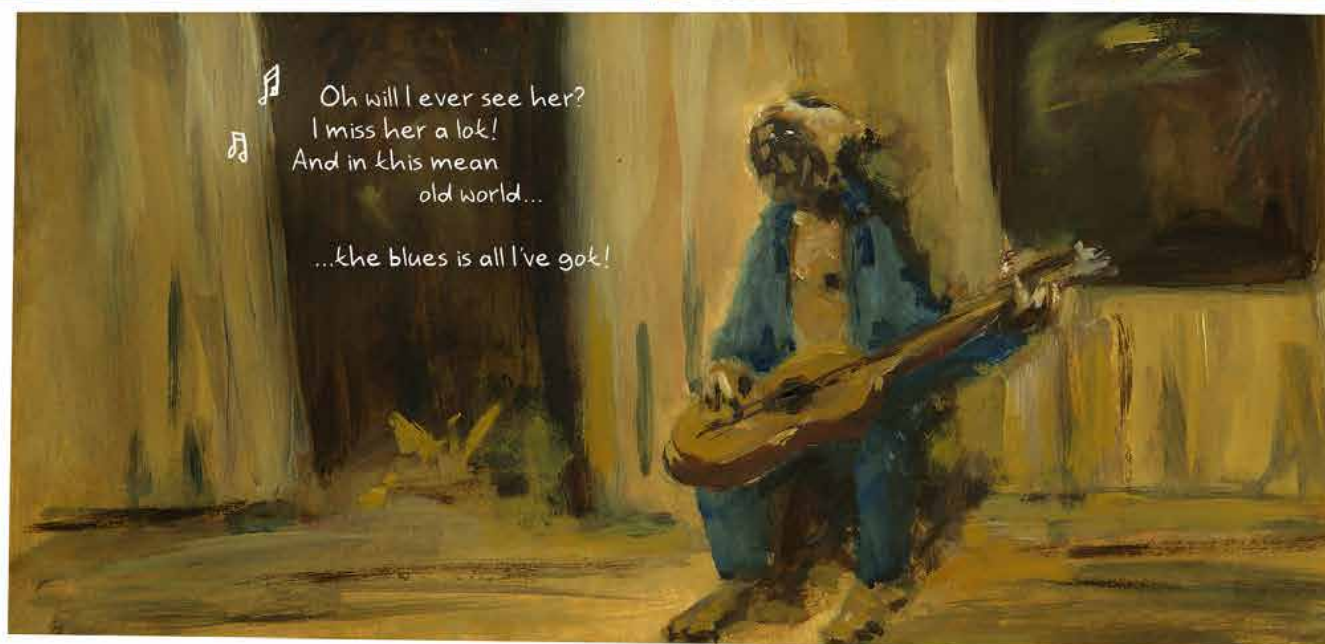
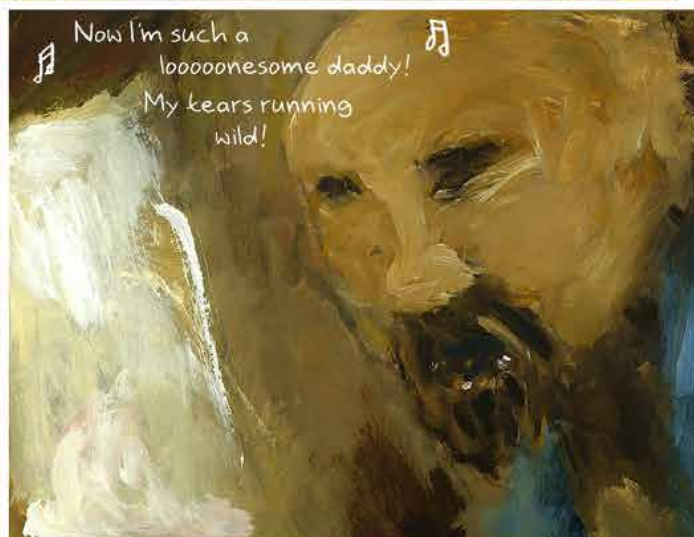
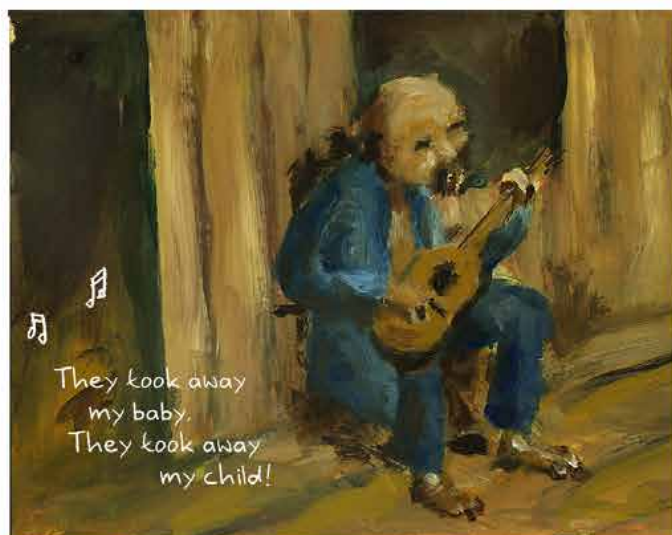
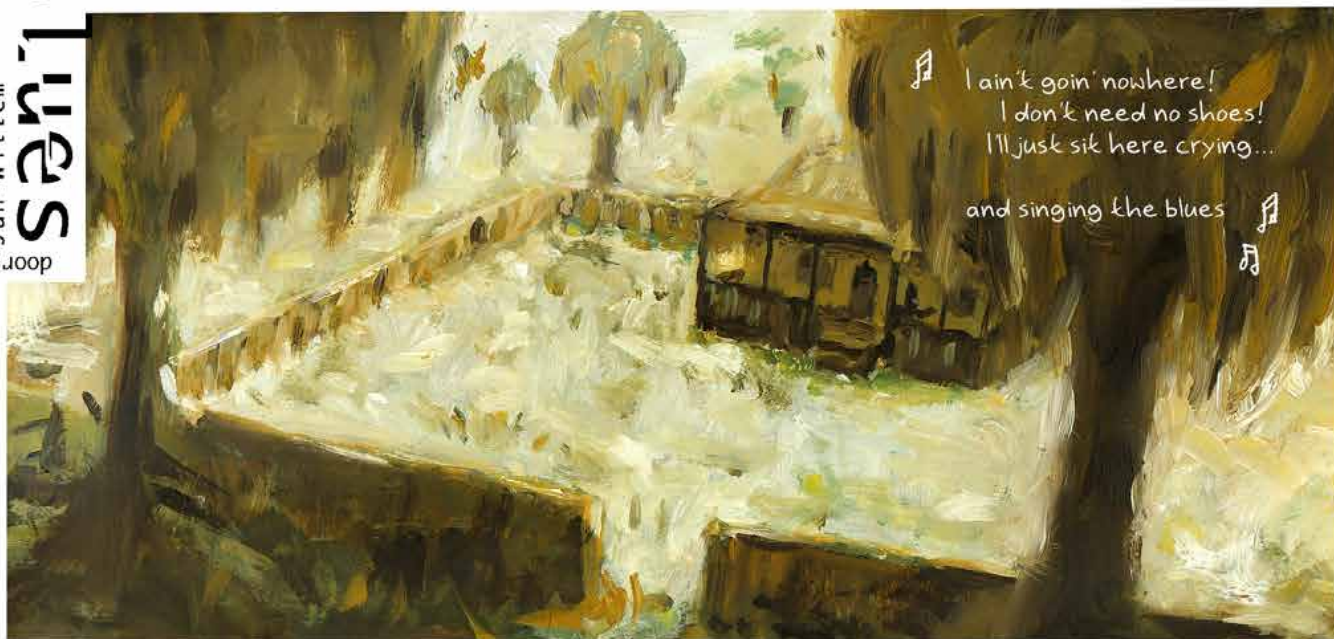
HEE!! Kom terug,
kleine witte prutsers!!!

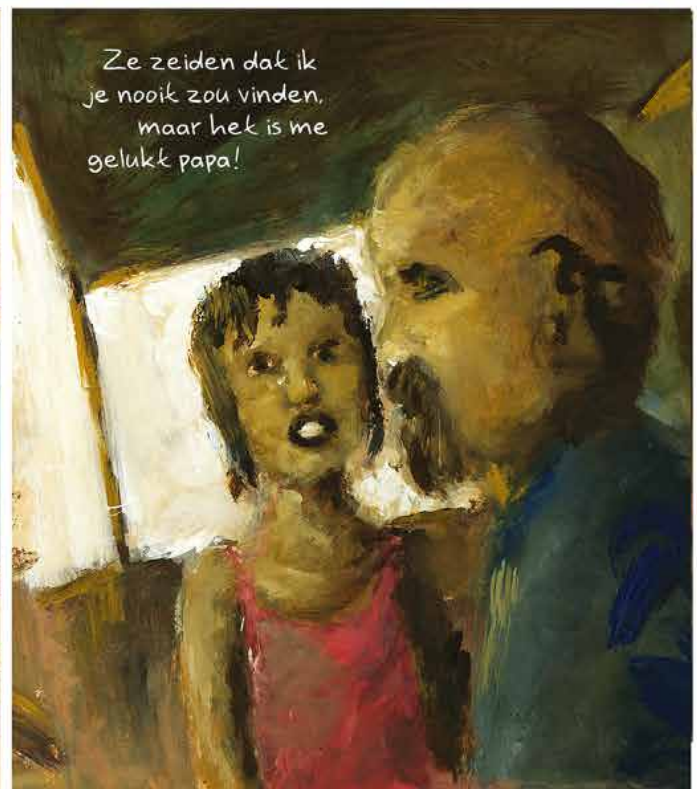
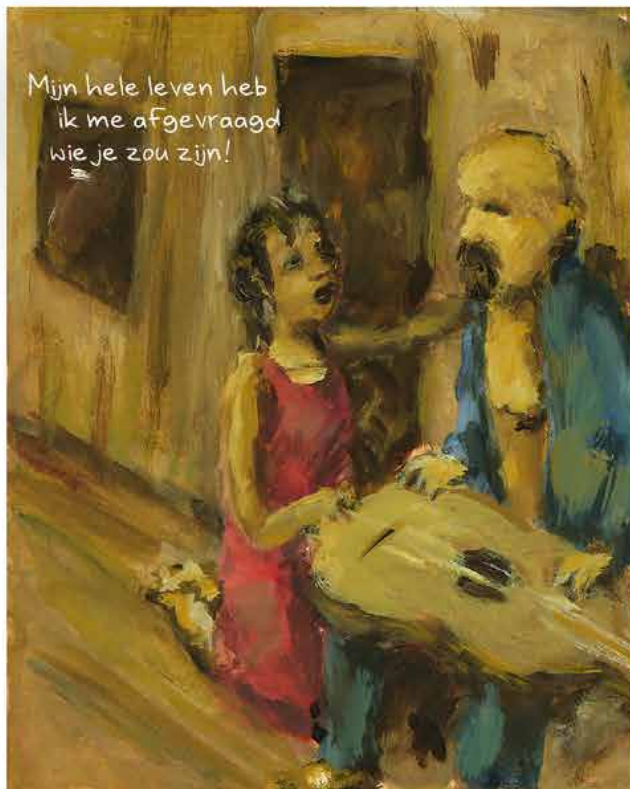
* = Wat een eikel!!
** = Ongelofelijk! Waar zijn we?
*** = Geen flauw idee!

Het verhaaltje *Blues* stond in het muzieknummer van *Gr'nn* waarvoor ik ook de cover maakte. Links staat het origineel, rechts de uiteindelijke cover na bewerking in Photoshop. Het werd uiteindelijk nummer 11 in plaats van 10. En groen was de meest wenselijke kleur voor de covers van het blad.

Blij?

Maar als jij hier bent
heb ik geen reden
meer om de blues
te zingen!

De blues?

They kook away
my baby,
They kook away
my child...

Je hebt al vier kleine Foukjes
gemaakt. Nog één Foukje en ik
zal je moeten laken zakken.

Hier gaan we rechts.

Bij het planksoen
slaje linksaf.

Ja, dat was het! Je bent gezakt!!

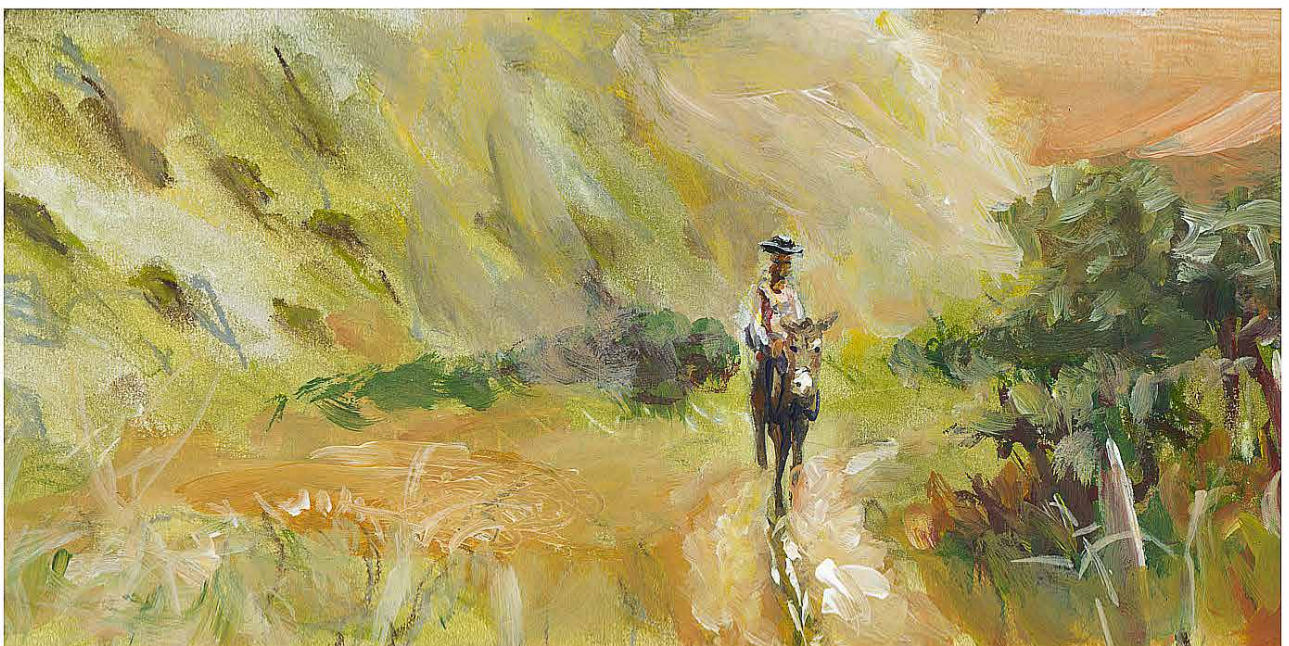
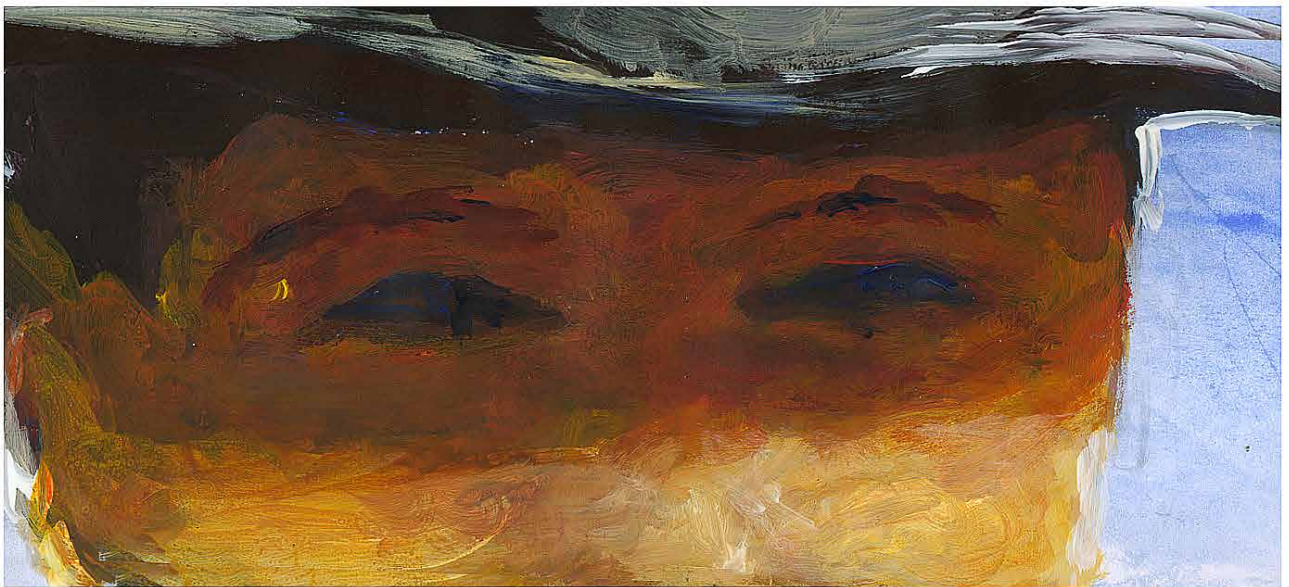
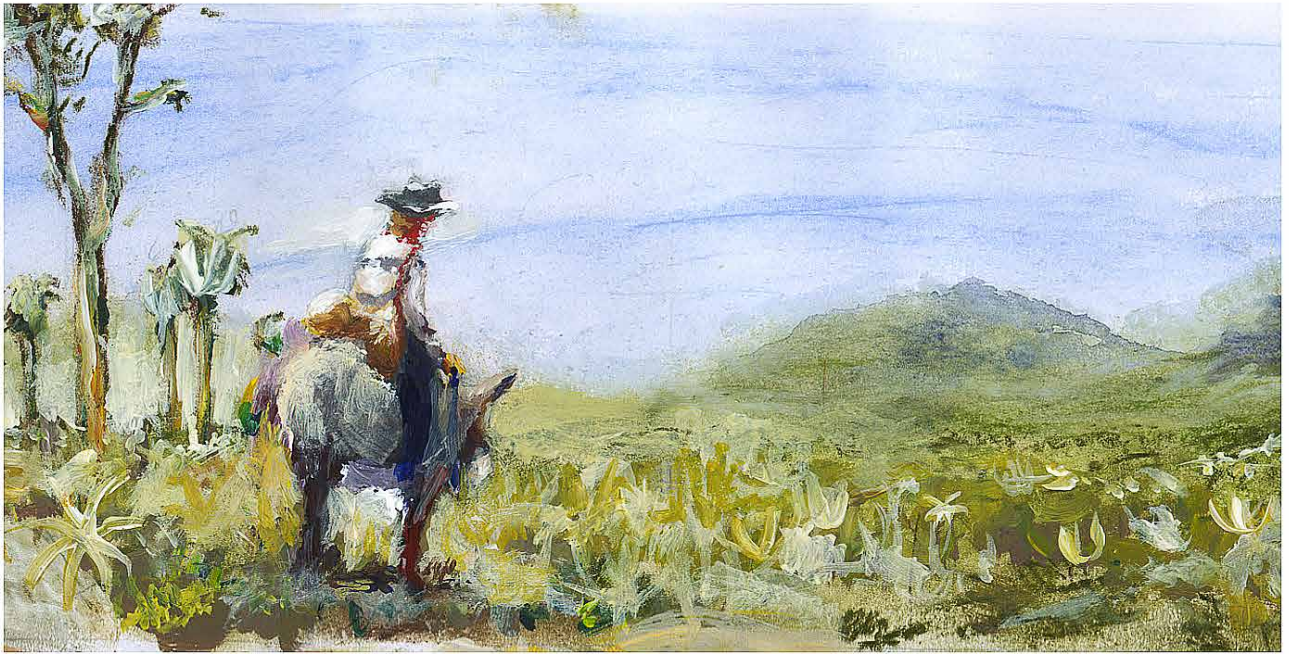
Hoi...

Hoi...

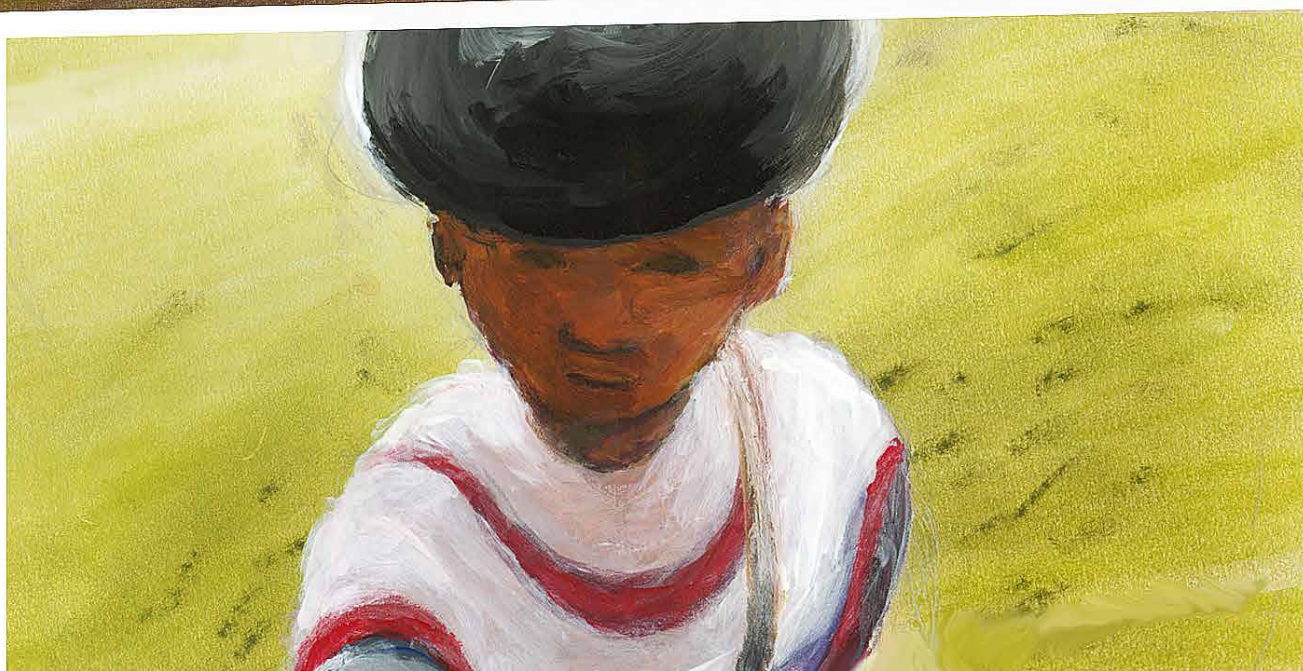
Dat is nu een jaar geleden. En sinds die dag zijn we bij elkaar.

Ik heb alleen nog geen rijbewijs!

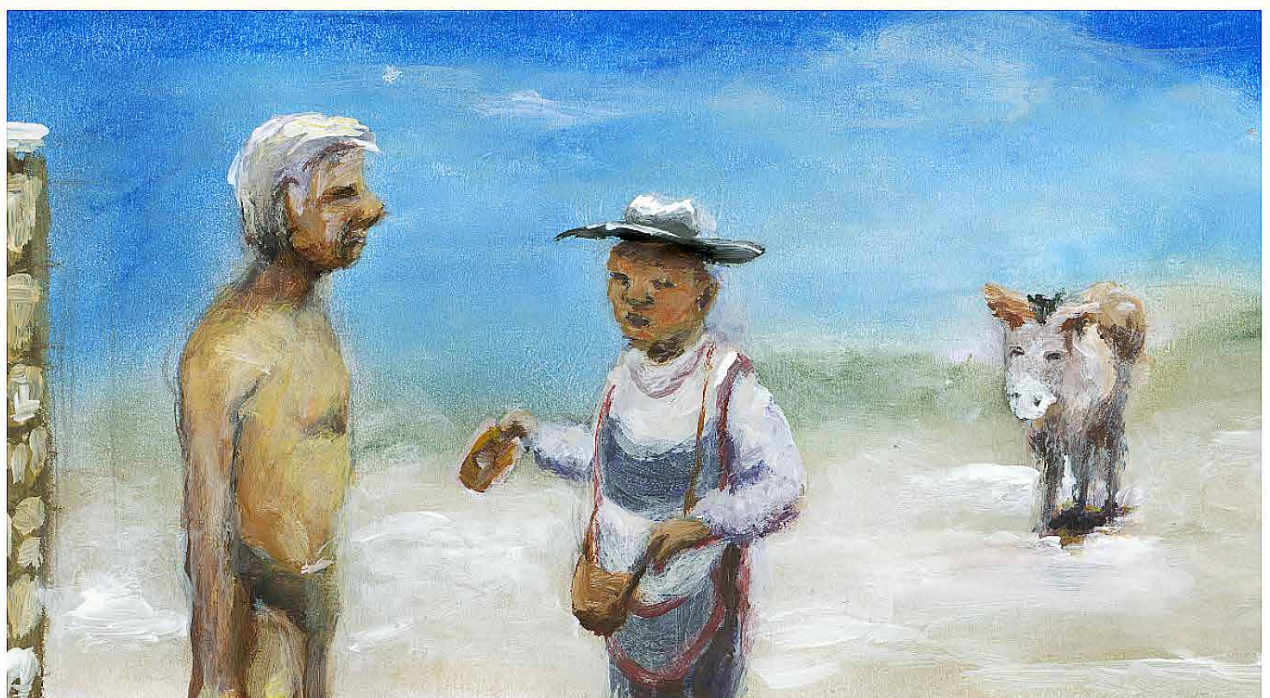

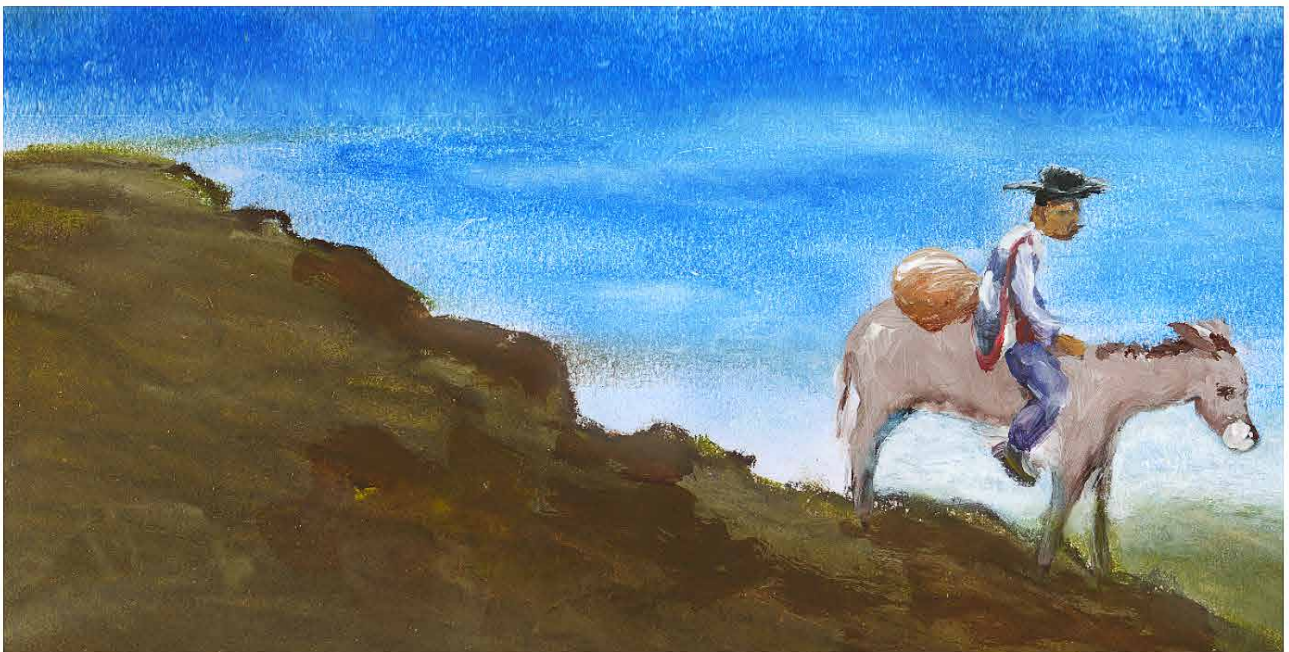

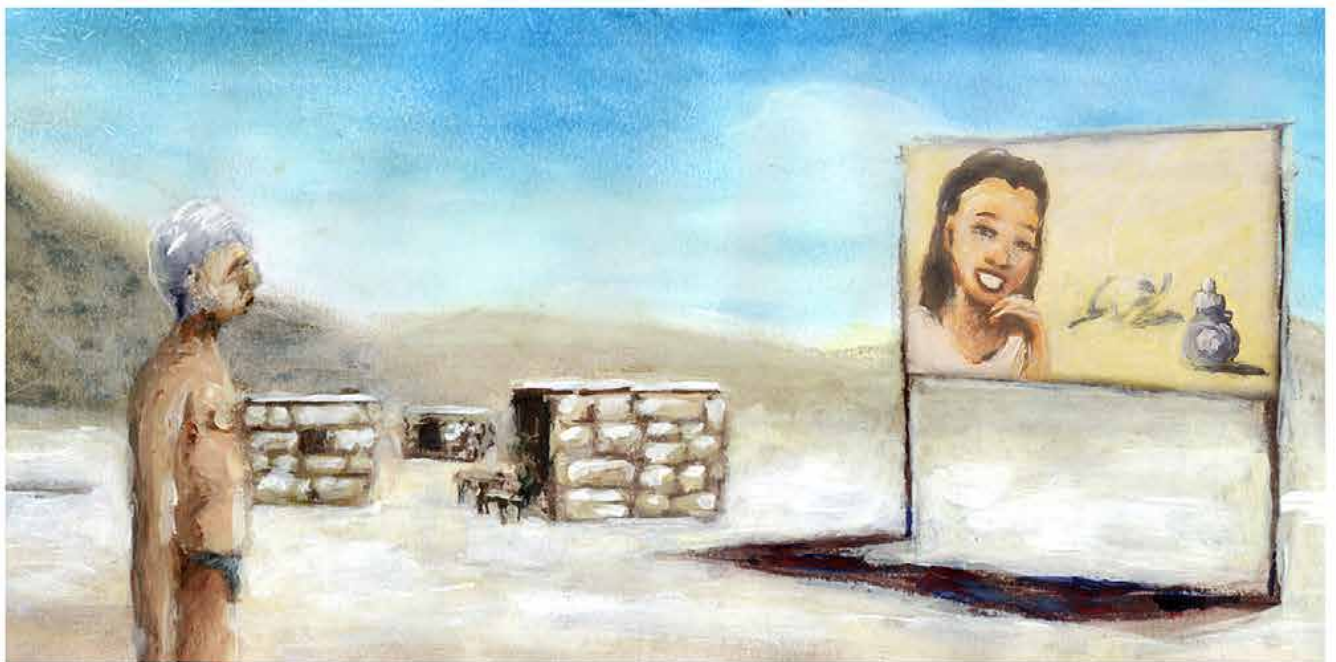

Hezo geen schilder geweest,
ik sta toch voor een
schilderij?

In dat klopt,
maar het schilderij
is helemaal uit
zichzelf ontstaan,
Zonder een schilder.

Ga weg. Dat
geloof ik toch
zelf niet?

Ik zal het uitleggen.
Alles wat u ziet is ontstaan
na een enorme explosie die
plaats vond in het doek. Die
explosie maakte een grote donkere
vlek op waaruit langzaam kleuren
ontstonden. Bepaalde kleuren
trokken naar elkaar en heel
langzaam vormde zich
een voorstelling.

Eerst raag en met weemdsartige
vormen. Maar het proces ging door
en vormen die niet perfect
waren werden van hun
plaats verdrongen door vormen
die krachtiger waren.

Wilt uiteindelijk bleven de
vormen over waarvan
u nu zo onder
de indruk
bent.

Maar die voorstelling,
Die compositie!
Dit zijn niet zomaar vormen!
Kijk eens naar die figuren.
De andonies klopt perfect.
De schaduwen kloppen.

En alles gebeurt
van één en al
Schoonheid en levenslust!

U vertelt mij dat dit
niet gemaakt is door
één of andere
Kunstenaar?!

Precies!

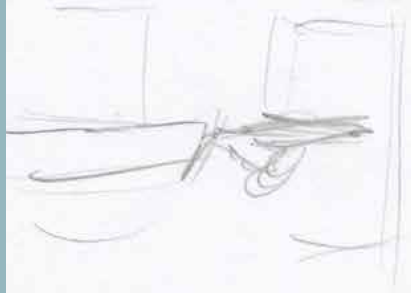
Mmm...

dan snap
ik nog iets
niet... Waar
kwam die explosie
in dat doek dan
vandaan?

En waar kwam dat
doek zelf
eigenlijk vandaan?!

Het doek
is ook niet
zichzelf
ontstaan.

Jarig GR'NN maakt kleine namen groot

Van onze verslaggever
REMCO IN'T HOF

Groningen - Het Groninger striptijdschrift GR'NN heeft wat te vieren. Vijf jaar nu al weer brengen de redacteurs twee keer per jaar het alternatieve stripblad uit. Geen sine cure als je bedenkt dat de meeste stripbladen uit het underground-circuit meestal al weer na een paar maanden op de fles gaan. Vanaf zaterdag 10 juli tot en met 18 augustus zijn in het Kunsthuis de Permanente de beste en leukste strips te zien die het blad de laatste jaren heeft voortgebracht.

Ondanks de mini-oplage van 200 exemplaren per uitgave is GR'NN uitgegroeid tot een begrip in het niet commerciële stripwereldje in Groningen en ver daarbuiten. Kleine (Groninger) namen werden er groot: Mark Hendriks, hij won de prestigieuze Stripschapprijs en Barbara Stok, zij werd bekend met haar

De redactie van GR'NN. Van links naar rechts: Erik Wielaert, Edmond Spierts alias Vlerk, Jan Krol, Paul de Bie, en Jan Willem de Vries

© NVHN/TEX. J. SCHARDIJN

autobiografische strips.

Redacteur Edmond Spierts (45) - hij wil liever met zijn artiestennaam Vlerk worden genoemd: "Op landelijke schaal heeft Groningen uitzonderlijk veel striptalent in huis. Dat

blijkt uit het feit dat hier in de stad het tweejaarlijkse Small-Press Festival wordt gehouden en misschien ook wel met de komst van het stripmuseum naar Groningen." Vlerk denkt dat GR'NN daar zeker een rol in

heeft gespeeld. En hoewel hij het Groninger striptklimaat roemt moet hij niets hebben van het in aanbouw zijnde stripmuseum aan de Westerhaven: "Dat wordt alleen maar commerciële pret, klassiek en behoudend, Olivier B.ommel, Suske en Wiske dat soort werk. Werk dat daar komt te hangen is voor Jan met de pet en heeft in mijn ogen niet zoveel met strip te maken."

Collega tekenaar Paul de Bie valt hem bij: "Wij als alternatieve striptekenaars doen geen concessies aan de commercie. We tekenen wat wij willen en als een uitgever dat niet bevalt kan hij de pot op." Volgens Vlerk kenmerkt de commerciële strip zich door de aanwezigheid van helden en schurken, voorzien van een glad verhaal-lijntje: "Het loopt allemaal volgens een vaste formule. In de alternatieve strip gaat juist om het experiment, de vervreemding en de individualiteit van de tekenaar."

Boven: artikel in het *Nieuwsblad van het Noorden* (6 juli, 2001).

Onder: artikel in *De Groninger Gezinsbode* (2001).

Bijzondere editie GR'NN

Het blad GR'NN werd in 1996 opgericht als podium voor Groninger striptekenaars en is inmiddels een bekende naam in het underground stripcircuit. In 1998 werd het blad genomineerd voor de stripmuseumprijs. GR'NN is een small-press stripblad dat niet commercieel van opzet is, en daardoor open staat voor zeer verschillende manieren van tekenen en vertellen.

Elke 6 maanden verschijnt er een nieuwe editie van GR'NN waarin een vaste kern tekenars naar een vooraf bepaald thema werkt. Bovendien biedt het blad ruimte aan nieuw talent van binnen en buiten Groningen. Omdat deze editie in het teken van 'muziek' stond, verschijnt het blad deze keer met een cd, waarop striptekenaars en andere Groninger

muzikanten hun bijdrage leveren. De cd is een mix van zeer diverse stijlen die variëren van punk tot folk en van techno tot smartlap. Er is zelfs een alternatieve versie te horen van het 'Grönns laid'. Vrijdag 9 februari worden om 21:00 u in de bar van het Oude RKZ, Emmastraat 15, de nieuwste editie van het blad en de cd gepresenteerd. Op deze avond zullen diverse bands uit de stad optreden die aan het project meewerkten, zoals daar zijn: Onakentona (met Vincent Bijlman), Elenty-seven (The Keevers) en de Hockeyrockjes (met Barbara Stok). Tijdens de presentatie worden het blad en de cd natuurlijk verkocht. Het geheel kost een tientje en is vanaf dat moment verkrijgbaar in de stripspecialzaken.

De voorkant van de speciale editie van het stripblad GR'NN

Striptijdschrift GR'NN viert eerste lustrum met een expositie in Kunsthuis De Permanente

Het is groen en het is een podium

Vlerk heeft iets met groen. Bovendien schijnt 'Groningen' afgeleid te zijn van Groeningen, zo weten de striptekenaars. Op de opening van de jubileumexpositie van het striptijdschrift GR'NN waren er zaterdag dus groene hapjes als broccoli en olijven en wie wilde kon een kleurspoeling door bier of wijn krijgen. Een groene kleurspoeling.

door Herman Sandman

Het blad bestaat alweer vijf jaar en om dat te vieren is tot en met 18 augustus werk van de redactieleden te zien in Kunsthuis de Permanente. Niet alleen strips en de omslagen van de twaalf nummers in totaal (het periodiek verschijnt halfjaarlijks), ook schilderijen en zeefdrukken hangen aan de wand. Uiteraard is de laatste editie van GR'NN een speciale. De bijdragen in het jubileumnummer hebben het getal '5' als thema.

De redactie wordt gevormd door Eric Wielaert, Paul de Bie, Jan Willem de Vries, Jan Krol, Diderik van Dijken, Markus en Jan Grouwstra, maar de oprichter is Vlerk (die steeds minder vaak Edmond Spierts wordt genoemd). "Een beetje toevallig is het tijdschrift ontstaan", legt Wielaert uit, "Vlerk wilde een blaadje maken voor de Haarlemmer Stripedagen van 1996. De reacties op dat éénmalige nummer waren echter zo enthousiast, dat er een volgende kwam. Daarmee had het vele talent, dat hier toen ook al rondliep, een podium."

Vlerk wilde de kar evenwel niet alleen trekken, vandaar dat een redactie werd geformeerd. Dat garandeerde in ieder geval een vaste hoeveelheid bijdragen. Jan Willem de Vries: "Wij leveren ieder twee tot vijf pagina's aan per nummer en dat

● Paul de Bie (vanaflinks), Eric Wielaert en Jan Willem de Vries, met in hun midden alle edities van GR'NN.

wordt aangevuld met werk van anderen. Op die manier heb je telkens een aardige omvang."

De strip en Groningen hebben iets met elkaar. Kunstacademie Minerva beschikt over de afstudeerrichting 'strip', stripwinkel Modern Papier is volgens de redactie stimulerend en de Martinistad krijgt natuurlijk het stripmuseum. Daarbij is er GR'NN. In eigen beheer uitgegeven en behorende tot de zogeheten *small-press*, maar een goede naam in den lande. Bij de eerste Small-Press beurs in 1998 in Huize Maas werd het blad genomineerd voor de Stripmuseum-prijs.

Het periodiek onderscheidt zich echter vooral vanwege de thema's in elke uitgave. Zoals science fiction, kerst, millennium, of muziek. Het januari-

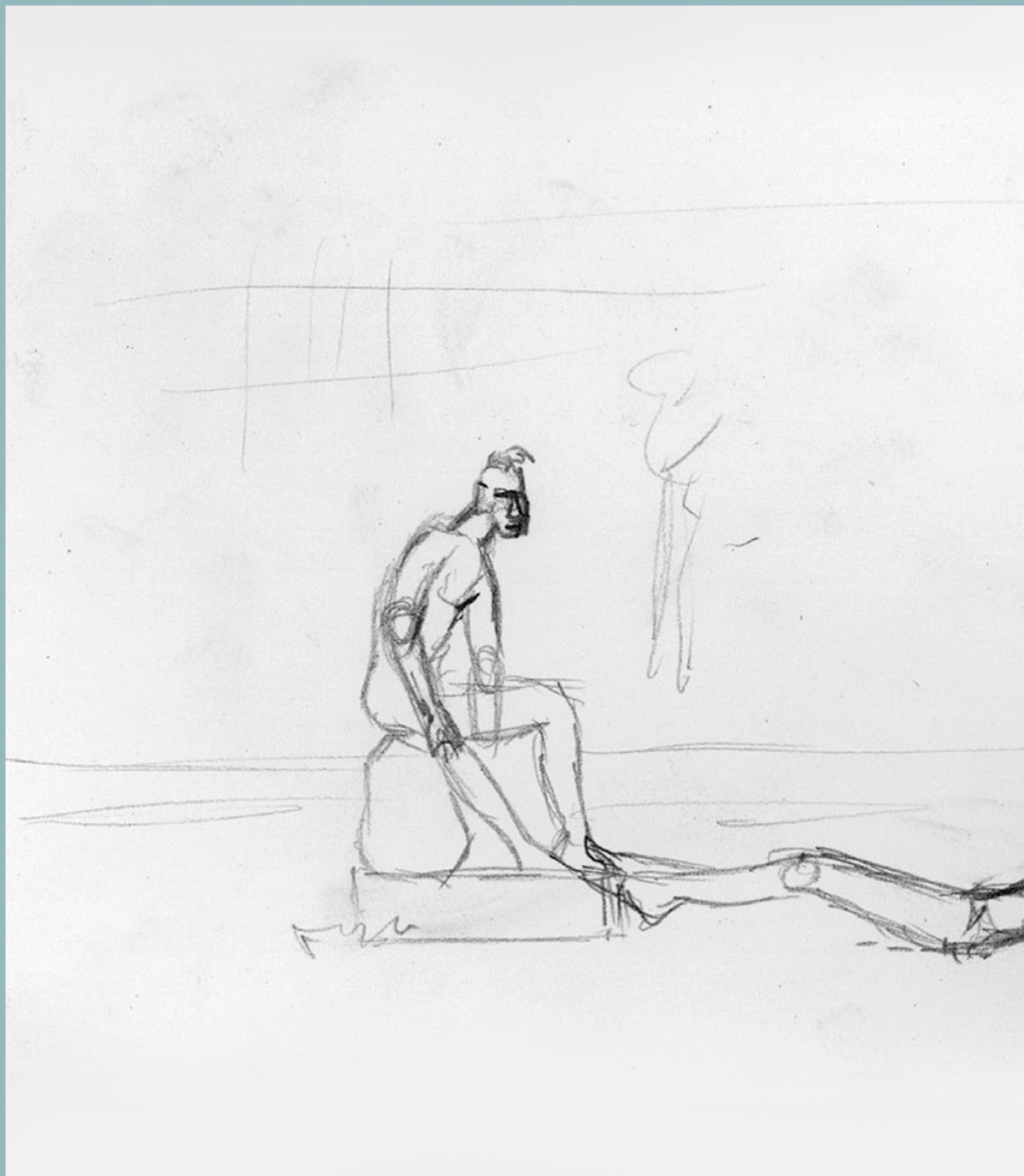
nummer van dit jaar werd begeleid door een cd en in de nasleep vond er een Strippopfestival plaats. Verschillende tekenaars bleken ook muzikant te zijn.

Paul de Bie: "En we bestaan nog steeds. Veel undergroundblaadjes zie je na een jaar weer ter ziele gaan. GR'NN is één van de weinige die op vaste tijden uitkomt. Die continuïteit krijg je met een redactie. Vlerk moest in het begin iedereen achter de voden zitten, om de bijdragen op tijd binnen te krijgen. Door anderen er bij te halen, creëerde hij betrokkenheid."

Ondanks de relatief kleine oplage (tweehonderd exemplaren) wordt er nog steeds 'vooruitgedacht'. De omslag is inmiddels full colour en GR'NN beschikt over een logo en

website (www.grnn.nl). Het gaat evenwel langzaam. Ons land kent tussen de zestig en tachtig striptekenaars en het grootste stripblad van Nederland heeft een oplage van vijfduizend. De markt is klein.

Het ontbreken van een commerciële insteek wil evenwel niet zeggen, dat het een veredelde vorm van amateurisme is. De Bie: "Er wordt in de eerste plaats gekeken naar kwaliteit. Daarnaast zien wij graag vernieuwende dingen, het experiment. Het kan voorkomen dat een verhaal wat minder is en de tekening heel erg goed, of andersom. Dan wordt het wel geplaatst. De bedoeling is dan dat zo iemand zich ontwikkelt. Maar in de regel moet het gewoon goed zijn. De eisen aan onszelf en nieuw talent worden steeds hoger."

Potloodschets voor 14:00 (1999).

In dit boek is werk gebundeld van iemand die omstreeks het millennium zijn plek zocht in de wereld van strips.

Jan-Willem de Vries schreef informatieve boeken over de Nederlandse strip- en animatiegeschiedenis, maar schrijft zelf ook verhalen en scenario's. Daarnaast is hij programmeur en conservator voor Storyworld, het museum over strips, animatie en games.

In de inleiding blikt hij terug op zijn vroege werk en de behoefte om te vertellen en (niet) te tekenen.

Van zijn hand zijn o.a. de boeken:

De Toonder animatiefilms (2012)

De kunst van Børge Ring (2015)

Daan Jippes, avonturier in strip en animatie (2017)

De geschiedenis van de Toonder Studio's (2021)

Truth or Dare, the Jimmie Angel Story (2011)

Hazes, de stripbiografie 1: Bloed (2016)

Hazes, de stripbiografie 2: Zweet (2018)

Hazes, de stripbiografie 3: Tranen (2020)